

Örömmel üdvözljük e helyütt ifjú folyóirat-társunkat, melynek munkássága bizonyára sokat fog jelenteni a magyarság keleti végvárának szellemi életében.

Gyulai Ágost.

Egy kilencven éves tankönyv ujjaéledése. Eredetileg 1854-ben Pesten Heckenast Gusztáv kiadásában jelent meg ez az olvasókönyv reáliskolák és más továbbképző középiskolák számára. Hetven évvel a remekíró és nemzetnevelő Stifter halála után újból megjelenteti egy előkelő könyvkiadó a magasabbrendű irodalmi műveltség céljait szolgáló Corona-könyvsorozatban.¹ Ez a kiadvány nem csupán az egyik szerkesztő nevezetes volta miatt kelthet érdeklődést, hanem rendkívüli belső értékénél fogva is, mert példát mutat abban a tekintetben, miképpen kell az irodalmi tanításban az olvasmányokat úgy kiválasztani, hogy azok valóban nevelő célt szolgáljanak.

Már az olvasókönyv kettős tagolása: »Von Aussen — Nach Innen« figyelemreméltó, mert világot vet a felfogásra, melyet a szerkesztők a szellemi fejlődés útja tekintetében vallanak. Annak a megfigyelése, mit szemeltek ki a német költészetből, a tanítás céljait szem előtt tartó olvasó számára sok ösztönzést és igaz lelki örömet nyújt. A költői remekműveken kívül a tudományos tárgyú olvasmányokban (pl. Goethe esztétikai irataiból vett szemelvényekben) is megbecsülhetetlen nevelő értékek rejlenek. A németen kívül a görög és latin irodalom is szerepel: az utóbbi Livius történeti művének több fejezetével, az előbbi Platon Phaidonjának egy ívre terjedő részével. Az ószövegségi könyvekből Allioli fordításában közli Mózes diadalénekét és áldását, Jób panaszát és Isten feleletét erre, Jeremiás hirdetéseit és siralmait Jeruzsálem végzetéről és vesztéről, Ezékiel látomását a számkivetettek visszatéréséről.

Az olvasókönyvnek ilyen összeállítása vallomástétel a szerkesztők részéről. Stifter egyik levelében úgy nyilatkozott, hogy Goethe szellemi rokonának tartja magát. Amikor az ókori irodalomnak és a Szentírásnak oly nagy teret nyújt olvasókönyvében, Goethe követi, aki az ókori irodalom tanulmányozását minden magasabb műveltség alapjának és a Szentírást a nevelés leghathatósabb eszközének tekintette.

Stifter és Aprent olvasókönyvéhez az a történeti érdekesség kapcsolódik, hogy annak idején a tanügyi kormányzat nem engedélyezte tankönyvül, mert nem felelt meg az akkori középiskolai tannervnek. Kilenc évtizeddel azután, hogy ez a könyv Pest városában megjelent, talán jó szolgálatot tehet ugyanott a középiskolai irodalmi tanítás ügyének. A mi gimnáziumi Utasításaink szerint nyelvi és irodalmi tanításban nem az irodalomtörténeten van a hangsúly, hanem a nevelő célzatú olvasmányon. És ennek kellő kiválogatására nézve megszívlelésre méltó utasításokat rejt magában ez a régi tankönyv.

Gedő Simon.

¹ *Adalbert Stifter und J. Aprent: Lesebuch zur Förderung humaner Bildung.* Faksimile-Druck. Schriften der Corona XVIII. 388 l. R. Oldenbourg. München und Berlin.